

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

6. Geog. tabulis quatuor, Rex diuina docetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

à Christiano expectari; ad utilitates verò sperandas ex machinis, quarum artificia edebat liber, addebat sufficere, quod ipse Pechino festinaret abire, ut occuparetur meritum importati primùm in suam Prouinciam Chiansiensem illarum inuenti, vsùque per eam latissimè frequentandi. Pro illo item quo prae nobis Sinæ publici commodi priuatim honore ac studio tanguntur, non pauci argentum gratuitum sculpturis characterum, figuris, & reliquis vulgandi libri sumptibus sufficere. Absolutum opus Sabbatinus primariis quibusque Magistratum obtulit, etiam Colais, qui profecuti sunt auctorem muneris, & munus honoribus, supra omnem morem eximii.

Postremò Præfectus Regionis Pechino subiectæ, eiusmodi machinis duabus Patris dono acceptis, omnes iuris sui Pagorum & urbium Præfectos ad festam acciuit gratulationem; machinas geminas cultu sublimes magnifico equis imposuit, & numeroso comitantium ordine inter vexilla, & tympana sonosque tiliarum, circumuehi iussit per frequentissima ciuitatis, dignas videlicet omnium admiratione; mandauit præterea similes nonaginta sibi fabricari, quas dono in vrbes alias mitteret, edita denique lucubratione illas mirificè illustrauit, qua inter cætera, prædicabat regnum, cælo debere plurimum, quod Patres sibi à magno Occidente misisset ditaturos inuentis, & commodis Sinas, ingeniorum suorum præstantia, fulciebatur his in aula prædii Patrum sedes, nutans identidem validèque concessa, prædicato, nec sat vnquam purgato Externi nomine velut hostis, & Lusitanorum exploratoris. Quare aduertit religiosè Doctòr Paulus & cum eo nostri Deum nobis subindè has occasiones subicere, fouendæ populi, & Magistratum gratiæ Regisque ipsius, ut pauò post eam contigit. Cùm ex Eunuchis fauore apud eum pollens, mentem illi iniecit habendi quatuor mundi partes tabulis totidem seiunctas grandibus adscriptis quæcumque ad eas attinerent delectabilibus & scito curiosis. Illas Pantoia ex magisterio Ricci deussit, suisque ad certam amussis cosmographæ descriptionem gradibus, & regionibus absolutis. Præterque proprias, & historicas appendices, etiam politicas adiecit, fusiores tamen de Christi aduentu, animorum immortalitate, æternam beatam, æternam miseram; Christiano cultu, eique addictis magna sua gloria Regibus, & nationibus; de Monarchiæ demùm Ecclesiasticæ splendore, quæ Doctòr Paulus accurato labore ad dignitatem argumenti stylo nobili exposuit, Frater Niua Iacopus, auti, & colorem luce varia vbique & vndique elegantissimè decorauit. Et eò denique euasit prima operis perfecti species ut eam suspicerent cum incredibili gaudio Eunuchi, & duos nostrorum, eius artifices, præter quem solear fastuosissima indoles omni beneuolæ comitatis significatione afficerent; Rex eò sic delectatus est, ut eum cupido cepit, vberioris historiæ, quæ quicquid vsquam est cognitu iucundum, & vtile narando perstringeret.

6.
Geog. tabulis
quatuor, Rex
diuina docetur.

Succurrit

Succurrit hinc Patribus ingens ardor Christianismi approbationem, & promulgationem solemnem diplomate impetrandi nullius tribunalis re-
 centioni obnoxio, quod fuerat tertium Matthæo Riccio & supremum
 votum: nam duo priora fixas in Sinis, & Pechini sedes, sua virtute
 iam obtinuerat; de hoc tertio mouere aliquid fidelissimi amicorum,
 & aulæ columnæ, certioris semper putarant nocuenti, quàm boni
 probabilis. Homines aduenas, animorum, & vitæ Societate iunctos,
 non minora in regno adeptos quàm ipsos indigenas miraculum esse
 competentiæ nostræ, peritæque innocentæ. In Religione propaganda,
 quod vnum erat nobis propositum, pergeremus sanè eadem mode-
 ratione quam tenuissemus in ea inducenda; versari nos in gente par-
 tim studio idololorum nobis inimica; partim regno, & sibi magis cauta
 suspiciosa, & timida, quàm nostri secura. In faciendis itaque Chri-
 stianis sic agenda ne factionem coegere videremur, & numerosæ tur-
 bæ ostentatione credulum in peius populum terretenu, Primatèque
 ipsos, qui Prisco sectarum, etiam Sinensium exemplo docti, censerent
 à nobis coniurationibus præludi. Hæc tam sapienter, altèque Riccio
 insederant vt intempestiuam semper iudicaret rei tam lubricæ postu-
 lationem. Pantoia nunc & Sabbatinus, præsentibus gratiæ nimium
 consili fauonis, & Aquauia Generalis ad Riccium, pauò antè de-
 functum epistola, feruidiores facti, rem denuò referunt ad amicissi-
 mos Mandarinos, de petendo saltè eodem iure libertatis quo secta
 idolorum, etsi alioqui extranea toto regno Sinarum fruebatur; verùm
 in iis fuit nemo qui petitionem approbaret, quod excellentia legis
 nostræ cælestis & diuina, nullum esset in Rege amoris sensum impres-
 sura, vt qui delictis, libidinibus, & abdomine sepultus, vix præ mo-
 le atuinæ proferret pedem; vix paleatibus ex obesa ceruice arettorsum
 pendulis anhelans spiraret, vix loquens audiretur, nisi si quando iratus
 fureret. (talem hunc iis depinxerant Eunuchi) qui si forte petitis an-
 nuacret, nunquam fore vt eius Rescripto Siuleius subscriberet nisi à Co-
 lliis & Externoræ, ac Rituum. Præfectis retractato, cum id in mi-
 nimis etiam, ex lege Sinarum inuolabili nefas sit omitti, hos verò
 pro fide officij quod gerunt dissuasuros id Regi procliuus, memora-
 tis querelis Cantonensium, quàm pro suo erga nos amore in nostri fa-
 uorem sua suffragia collaturos. Quibus intulit Doctor Paulus, de Re-
 gni negotiis vix vnquam consuli, quin de pellendis Macao Lusitanis,
 inptimis ageretur, terque illo eodem anno, datos contra Patres libel-
 los supplexes, quod ipsi quoque Macaenses essent. Hæc ille quàm cer-
 to affirmaret, amici clam nobis indicarunt, inter eos nimirum consi-
 liarios, quorum probè tenebant arcana, de nobis multa cogitati, &
 suspectas fieri excursions nostras in vicinos pagos, ad cogendos cœ-
 tus sequacium, quasi vrbs Regia Pechinam tot ciuium centenis milli-
 bus angustum præberent labori nostro campum. Proin cautius nobis
 & parcius aliò excurrendum, ne dum paruis inhiaretur lucris, sum-

mae totius iactura fieret. Optatis igitur exclusi maioribus Patres cepto demceps institere, neque clam penitus, nec tanta in luce, ut de se rumores spargerent nocituros: ferebantque religiosae operae non pœnitendos fructus, si minus numero; dignitate saltem, & nobilitate personarum, in quo partem obtinuit non parvam Doctor Paulus, quod & pietatis ardore industrio, Literatos excelsi nominis ad Patres perduceret à quibus diuina solidè edocti sacris fontibus tingebantur, & sanctimoniam cum priuatim suam, tum domesticam exemplis, quam profitebatur legem valide prædicaret, castimonia præsertim & demissione sui, duabus inter Sinas tam peregrinis dotibus, quàm carum auctrix, & magistra lex Christiana: iungebat his patrocinia, & subsidia miserum & pauperum; plebeios tumultus, & Magistratum infestationes quibus conflabantur Christiani, auctoritate, precibus, gratia magnarum amicitiarum denique sedabat; cumque illum Deus in diuinis, stylo illo suo sublimi & grandi clarè ac proprie explicando singulari donasset ingenio nihil vquam nostri dabant in publicum, quod Pauli censura non probasset. Quem si tunc Deus in Colai gradu à quo proximè aberat locasset, omnino statuerat eò Regem adducere, ut de immortalis animi salute audiret, sperabaturque agente spiritu increato, ex semibestia, in verum hominem reditorum foreque ingens inde miraculum, ut absque miraculis Sinarum imperium Christo subderetur. Tunc mecum, aiebat, Patres, religio, Christus, paradisi, Orbis totus triumphabant, ceterum Pechini die cuiusuis hebdomadae sexto docebantur fideles Christi vitam mortemque meditari, & quotidianis virtutum profectibus seipsum fieri meliores; pueri his quot hebdomadis credendi rectè & agendi præceptionibus instituebantur, quæ ex vitæque disciplina prodibant virtutes heroicæ, illustriæque illorum monumenta, paupertatis voluntariæ, amoris erga inimicos, propugnatae viriliter aduersus aurum, & inopiam egenæ castitatis, aliæque fortia & rara, sed reliquis per Sinas stationibus nostris communibus.

Hac tamen Christianitate Longobardus Inspector, Nanchinensem agnoscit gloriosorem, fidelium numero Mandarinorum beneuolentia diuinæ legis æstimatione: erant hi fructus laboriosæ solertia, vni Vagnonij sociorum altero Sciamhaium, Hancem altero profectis. At huic eius animorum ædificio æterno, præmittenda est fabrica materiæ templi, quod illic religio possessionem iniuit iuridicam mansuræ habitationis, illi non imparem, quæ seclæ aut illic vernacula, aut sacellis quindæcim ius noctæ ciuium fruebantur. Primam fabricæ huius cogitationem Vagnonio Mandarinus tres indidit, vehementer hortati ut Magistratum prompta sibi beneuolentia vteretur; excusantique ingenium suam egestatem, quotidiano etiam victui agrè necessaria suggerentem; ex his vnus Doctor Leo, templo solum emit; primam ædificii partem duo alij extulerant, promouit certè sua manu opus, eius auctor & dominus, & benignitatem quoque idololatrarum in illud contulit. En autem inter hæc aduunt Pechino à Patribus literæ quibus Vagno

7.
Mandarin
Neoph. vir-
tutes exim.

7.
Epistolam
Neophyt.

8.
Nan hinc f.
Christi
templum
ædif.